

SINTEZA

la proiectul de hotărâre a Guvernului privind modificarea anexei nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară (număr unic 445/MAI/2025)

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Avizare și consultare publică (demersul Cancelariei de Stat nr. 18-69-6450 din 16 iunie 2025)			
Procuratura Generală (aviz nr. 4-1d/25-231 din 23 iunie 2025)	1	Analizând conținutul proiectului, prin prisma principiilor activității de legiferare prevăzute de art.3 din Legea nr. 100/2017 <i>cu privire la actele normative</i> , în limita competențelor legale, expunem propunerea indicată <i>infra</i> : După textul „ <i>organul de urmărire penală</i> ,” propunem completarea cu textul „ <i>procurorul sau instanța de judecată</i> ”, or, rațiunea acestei propuneri derivă din prevederile legislației procesual-penale și anume din art.142 alin.(1) al Codului de procedură penală nr. 122/2003 care reglementează: „... <i>Dispunerea expertizei judiciare se face, la cererea părților, de către orșanul de urmărire penală, procuror sau de către instanța de judecată, precum și din oficiu de către organul de urmărire penală sau procuror.</i> ”	Se acceptă. Proiectul și Nota de fundamentare a fost completată în contextul propunerii înaintate.
Ministerul Justiției (aviz nr. 04/1 -6150 din 25 iunie 2025)	2	În cazul în care ordonatorul expertizei judiciare este organul de urmărire penală, costurile serviciilor prevăzute la punctele 8 (păstrarea cadavrului în camera frigorifică, după efectuarea expertizei) și 9 (păstrarea corpurilor delictive și a obiectelor examinate după finalizarea expertizei) din tabel sunt	Nu se acceptă. Scopul proiectului este ca cheltuielile pentru prestarea serviciilor (păstrarea cadavrului în camera frigorifică, după efectuarea expertizei și păstrarea corpurilor delictive și a obiectelor examinate după finalizarea expertizei) să fie suportate de către instituția publică de expertiză judiciară și nu de către ordonatorul

		suportate din bugetul alocat instituției publice de expertiză judiciară. În context, art. 75 alin. (2) din <i>Legea nr. 68/2016</i> prevede că, costurile expertizelor judiciare și extrajudiciare, efectuate de către instituțiile publice de expertiză judiciară, se stabilesc de Guvern. Totodată, potrivit alin. (3) al aceluiași articol, în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (expertiza dispusă din inițiativă proprie și pe cont propriu a părților). Drept urmare, semnalăm că amendamentul propus vine să reglementeze repartizarea cheltuielilor pentru efectuarea expertizei, și nu nemijlocit costurile expertizelor. Astfel, domeniul în cauză face obiectul art. 75 din <i>Legea nr. 68/2016</i> și, respectiv, ține de competența Parlamentului.	expertizei judiciare (organul de urmărire penală, procuror, instanța de judecată). Abordarea de modificare a Hotărârii de Guvern nr. 194/2017 și nu a Legii nr. 68/2016 este agreată inclusiv și de către autoritățile și instituțiile publice implicate în procesul de avizare, or Hotărârea de Guvern nominalizată prevede expres că instituțiile publice de expertiză judiciară încasează tarifele pentru serviciile prestate, cuantumul cărora se stabilește în modul prevăzut de Metodologia de determinare a tarifelor la serviciile prestate de instituțiile publice de expertiză judiciară (anexa nr. 3 la Hotărârea de Guvern nr. 194/2017).
	3	Complementar, referitor la Notele de subsol, amintim că acestea nu reprezintă elemente de structură ale actului normativ, fapt pentru care textul acestora se integrează în puncte separate.	Se acceptă. Proiectul a fost modificat, și anume acesta prevede că Anexa nr. 3 „Metodologia de determinare a tarifelor la serviciile prestate de instituțiile publice de expertiză judiciară” la Hotărârea de Guvern nr. 194/2017, se completează cu pct. 24¹, cu următorul cuprins: „24¹ În cazul în care ordonatorul expertizei judiciare este organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată costurile serviciilor prevăzute la punctele 4, 8 și 9 din anexa nr. 4 sunt suportate din bugetul alocat instituției publice de expertiză judiciară.”.

Centrul Național de Expertize Judiciare al Ministerului Justiției (aviz nr. 135/08 din 25 iunie 2025)	4 În acest sens, atragem atenția asupra faptului că în conformitate cu prevederile art.75, alin.(2) al Legii nr.68 din 14.04.2016, cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar – <i>”Costurile expertizelor judiciare și extrajudiciare, efectuate de către instituțiile publice de expertiză judiciară, se stabilesc de Guvern.”</i> Conform art. 75, alin. (3) al Legii citate – <i>”În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sînt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art.142 alin. (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova”</i>. Potrivit Anexei nr.3, pct.18 din HG 194/2017 – <i>”Tarifele pentru alte servicii prestate de instituțiile publice de expertiză judiciară se determină după formulele pentru stabilirea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară”</i>. Astfel, este important să fie păstrat principiul uniformității la calcularea/suportarea tarifelor/cheltuielilor pentru serviciile de expertiză judiciară și a celor conexe acestora. Ori păstrarea corpurilor delict, ține nemijlocit de o anumită expertiză judiciară, fiind logic ca cheltuielile suplimentare legate de expertiza vizată să fie suportate de către același subiect, respectând principiul coerenței și transparenței. Subsecvent, subliniem că instituirea prin Hotărâre de Guvern a altor excepții decât cele stabilite prin lege, contravine legislației conexe și principiilor activității de legiferare (art. 3 Legea 100/2017).	Nu se acceptă. Este de notificat faptul că Hotărârea Guvernului nr. 194/2017 reglementează diferit tarifele pentru serviciile prestate, și anume la anexa nr. 1 și 2 prevede expres tarifele pentru serviciile de expertiză judiciară, iar anexa nr. 4 stipulează despre alte servicii prestate de instituțiile publice. Prin urmare, însăși actul normativ face delimitare între serviciile care sunt efectuate. Corelativ, la aspectul privind păstrarea principiului uniformității la calcularea/suportarea tarifelor/cheltuielilor pentru serviciile de expertiză judiciară și a celor conexe acestora se denotă că tarifele la serviciile prestate de instituțiile publice de expertiză judiciară se reglementează în mod exhaustiv de mecanismul prevăzut de Metodologia de determinare a tarifelor la serviciile prestate de instituțiile publice de expertiză judiciară, aprobată prin Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 194/2017. Astfel, se concluzionează că aspectele privind modul de stabilire a tarifului (inclusiv excepțiile/derogările existente la acest aspect) pentru serviciile prestate se reglementează exhaustiv în acest act normativ.
--	--	--

Ministerul Sănătății (aviz nr. 21/5326 din 30 iunie 2025)	5 Acțiunile care vor fi puse în sarcina CML conform proiectului propus, ar presupune și cheltuieli suplimentare de circa 4.695,1 mii lei mai mult față de mijloacele financiare prevăzute în bugetul instituției care ar include atât cheltuieli de păstrare a cadavrelor cât și achiziționarea a circa 18 frigidere pentru secțiile din teritoriu. Or, potrivit prevederilor art.17 alin.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget. Este necesar de menționat că, în din totalul bugetul anual al CML, circa 80% reprezintă cheltuieli de personal, circa 10% sunt destinate cheltuielilor la servicii energetice și comunale, și doar circa 10% reprezintă alte cheltuielile destinate pentru asigurarea activității centrului. Totodată, CML anual încheie contracte cu Inspectoratul General al Poliției pentru prestarea acestor servicii. În cazul în care aceste servicii vor fi suportate doar de CML creează riscuri majore pentru bugetul instituției. Astfel, conform propunerilor de proiect, păstrarea cadavrului după efectuarea expertizei (18 lei/1 cadavru/oră) în cadrul CML presupune cheltuieli suplimentare în contextul în care CML dispune de frigidere	Nu se acceptă. Potrivit avizului Ministerului Finanțelor (nr. 07/4-03/269/1005 din 03 iulie 2025) întru evitarea aprobării actului normativ fără sursa de acoperire, se propune promovarea proiectului la etapa elaborării proiectului legii bugetului de stat pentru anul 2026, cu estimarea costurilor și includerea mijloacelor necesare în bugetul Ministerului Sănătății (CML). Astfel, prin prisma propunerii înaintate proiectul a fost completat cu pct. 2 cu următorul cuprins normativ: „2. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2026.”.
--	---	---

	doar la sediul din Chișinău și doar de 67 locuri. Mai mult ca atât, înhumarea din contul statului se face teritorial de APL-uri, iar CML, după obținerea permisiunii de la ordonator ar urma să transporte înapoi cadavrul, după competența teritorială și asta ar presupune din <i>nou cheltuieli suplimentare</i>. <u>De cele mai multe ori aflarea îndelungată a cadavrului în morgă/frigider sau a corpurilor delictate este nejustificată, iar prezența tarifelor și termenelor de păstrare responsabilizează ordonatorul.</u> Tarifele stabilite pentru păstrarea corpurilor delictate și a obiectelor examinate după finalizarea expertizei (30 lei/zi), se atribuie la cadavrele nesolicitate (inclusiv neidentificate), care se înhumează din contul statului, iar orice înhumare se face doar cu acordul organului de urmărire penală, care uneori tergiversează eliberarea permisiunilor. Expertiza medico-legală asigură colectarea deplină a informației, probelor, inclusiv fotografierea cadavrelor neidentificate, iar păstrarea după expertiză a cadavrului sau a corpurilor delictate în majoritatea cazurilor devine non- sens. Reiterăm, responsabilitatea păstrării obiectelor, corpurilor delictate supuse expertizei este a ordonatorului, iar prezența costurilor și termenelor responsabilizează solicitantul expertizei. Totodată, în toate cazurile de prestare a serviciilor de către CML există contracte, iar clauzele contractuale sunt negociabile și pot	
--	--	--

		prevedea condiții în anumite situații, inclusiv păstrarea, care sunt specificate în contractul încheiat cu Inspectoratul General al Poliției, spre exemplu. În această ordine de idei, Ministerul Sănătății nu susține propunerea de modificare a anexei nr.4 la Hotărârea Guvernului nr.194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară.	
Ministerul Finanțelor (aviz nr. 07/4-03/269/1005 din 03 iulie 2025)	6	Potrivit prevederilor proiectului, se propune ca cheltuielile aferente păstrării cadavrului în camera frigorifică după efectuarea expertizei, precum și cele privind corpurile delictate și obiectele examinate după finalizarea expertizei, să fie suportate din bugetul Ministerului Sănătății (Centrul de Medicină Legală, în continuare CML), în limita mijloacelor financiare alocate acesteia. În același timp, în compartimentul 4.2. „Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative” din Nota de fundamentare, nu este prevăzut în mod expres că în bugetul Ministerului Sănătății (CML) sunt planificate sau disponibile mijloace financiare suficiente în acest scop, ceea ce poate afecta aplicabilitatea practică a prevederii. În acest context, menționăm că în bugetul Ministerului Sănătății (CML) pentru anul 2025 nu au fost alocate mijloace financiare în acest scop. De asemenea, nici în propunerile înaintate pentru Cadrul bugetar pe termen mediu pentru anii 2026-2028 nu au fost incluse mijloace financiare. Astfel, întru evitarea aprobării actului normativ fără sursa de acoperire, se propune	Se acceptă. Proiectul a fost completat cu pct. 2 cu următorul cuprins normativ: „2. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2026.”.

		promovarea proiectului la etapa elaborării proiectului legii bugetului de stat pentru anul 2026, cu estimarea costurilor și includerea mijloacelor necesare în bugetul Ministerului Sănătății (CML), prin redistribuirea mijloacelor aprobate în acest scop în bugetul Ministerului Afacerilor Interne (Inspectoratul General al Poliției).	
	7	Totodată, ministrul finanțelor urmează a fi exclus din lista contrasemnatarilor, dat fiind faptul că, potrivit art.36 alin.(2) al Legii cu privire la Guvern nr. 136/2017, hotărârile se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii în aplicare a acestora și/sau care sunt responsabili de domeniile de activitate care intră parțial sau integral în obiectul de reglementare al actului contrasemnat.	Se acceptă. Ministrul finanțelor a fost exclus din lista contrasemnatarilor.
Expertizare (demersul MAI nr.30/2475 din 15 iulie 2025)			
Centrul Național Anticorupție (raport de expertiză anticorupție nr. EHG25/10751 din 23.07.2025)	8	Proiectul de modificare propus prezintă o potențială discrepanță normativă față de legislația în vigoare, în ceea ce privește suportarea cheltuielilor pentru expertizele judiciare. Legea nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar stabilește un principiu clar și limitativ în articolul 75 alineatul (3), potrivit căruia ”În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sînt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art.142 alin.(2)	Nu se acceptă. Potrivit art.2 din Legea nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, expertiză judiciară reprezintă activitatea de cercetare științifico-practică, efectuată în cadrul procesului civil, penal sau contravențional (denumit în continuare proces judiciar) în scopul aflării adevărului prin efectuarea unor cercetări metodice cu aplicarea de cunoștințe speciale și procedee tehnico-științifice pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, corpul și psihicul uman, ce pot servi drept probe într-un proces judiciar. În conformitate cu prevederile art.36 din Legea precitată, după efectuarea expertizei judiciare, expertul judiciar își expune cercetările și concluziile într-un raport de expertiză judiciară.

	din Codul de procedură penală al Republicii Moldova”. Contrar acestui principiu, interpretarea conform căreia Hotărârea Guvernului nr.194/2017, prin anexa nr. 4, instituie un regim distinct de suportare a costurilor pentru serviciile "conexe" expertizei judiciare, cum ar fi păstrarea corpurilor delictive și a obiectelor examinate după finalizarea expertizei, riscă să contravină prevederilor Legii nr.168/2016. Or, o hotărâre de guvern, fiind un act normativ cu forță juridică inferioară și se adoptă pentru organizarea executării legii, nu poate deroga de la prevederile actului normativ de nivel superior și nu poate institui excepții suplimentare față de cele expres prevăzute de lege, conform principiului legalității. Potrivit art.3 alin.(4) lit.b) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, ”Actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care proiectul actului normativ întocmit în temeiul unui act normativ de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin actul de nivel superior și nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia.” Prin urmare, o reglementare la nivel de act normativ cu forță juridică inferioară, care transferă responsabilitatea financiară pentru anumite costuri legate de expertiza judiciară către o altă instituție decât ordonatorul stabilit prin lege, introduce o incertitudine juridică și creează premise pentru o lipsă de transparență în alocarea și gestionarea fondurilor publice,	Conform proiectului de act normativ se intervine cu propunerea de asumare a sarcinii financiare de către instituțiile publice de expertiză judiciară a spitalizării persoanei în staționarul de psihiatrie pentru efectuarea expertizei psihiatrice (fără costul alimentației, medicamentelor și investigațiilor paraclinice), păstrării cadavrului în camera frigorifică, după efectuarea expertizei, precum și păstrării corpurilor delictive și a obiectelor examinate după finalizarea expertizei. În context, se notează că: - Spitalizarea persoanei în staționarul de psihiatrie pentru efectuarea expertizei psihiatrice are ca scop acordarea îngrijirilor medicale unei persoane, conform legislației sanitare, și nu implică activități de analiză științifică cu finalitate probatorie; - Păstrarea cadavrului în camera frigorifică se realizează ca măsură administrativă de conservare până la predarea către familie; - Păstrarea corpurilor delictive și a obiectelor examinate după finalizarea expertizei constituie o măsură de depozitare și protejare a probelor materiale, aflată în sarcina organului de urmărire penală. Prin urmare, aceste activități sunt reglementate prin norme administrative și sanitare, având un caracter auxiliar față de expertiza judiciară. În acest sens, consemnăm că conform definiției din Legea menționată, expertiza judiciară implică efectuarea unor cercetări științifico-practice și emiterea raportului de expertiză, însă serviciile menționate nu implică careva cercetări și nu generează un raport de expertiză. Totodată, remarcăm că expertiza judiciară este realizată exclusiv de experți judiciari autorizați înscrși în Registrul de stat al experților judiciari, însă serviciile nominalizate sunt realizate de personal medical, tehnic sau administrativ. Mai mult, expertiza judiciară are ca scop aflarea adevărului în vederea soluționării cauzei. Însă, serviciile menționate au doar scop de conservare și protecție, nu expertiza propriu-zisă.
--	---	---

		contrar principiilor de bună guvernare și gestiune bugetară.	Astfel, serviciile menționate au un caracter logistic, având rolul de a asigura conservarea probelor și a materialului necesar investigațiilor, fără a implica activitatea propriu-zisă de analiză și formulare de concluzii științifice, caracteristică expertizei judiciare. Prin urmare, acestea constituie activități auxiliare și nu pot fi asimilate expertizei judiciare. Având în vedere dispozițiile legale și argumentele expuse, rezultă că serviciile nominalizate în proiectul de act normativ nu fac parte din categoria expertizei judiciare. Urmare celor expuse, consemnăm că Legea nr.68/2016 nu stabilește obligația ordonatorului expertizei juridice să suporte cheltuielile pentru efectuarea altor servicii conexe expertizei judiciare.
Ministerul Justiției (expertiză juridică nr. 04/1-7497 din 28.07.2025)	9	Este de semnalat că, anexa nr. 4 stabilește tarifele la alte servicii prestate de instituțiile publice de expertiză judiciară. Iar, potrivit pct. 18 din anexa nr. 3, tarifele pentru alte servicii prestate de instituțiile publice de expertiză judiciară se determină după formulele pentru stabilirea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară, respectiv, trebuie să cuprindă cheltuielile directe, indirecte și uzura mijloacelor fixe. Astfel, nicidecum aceste cheltuieli nu pot fi lăsate pe seama instituțiilor publice de expertiză judiciară, fiind în detrimentul acestora. Mai mult, expertul judiciar are dreptul să ceară, în cadrul procesului judiciar în care a fost dispusă și efectuată expertiza judiciară, recuperarea cheltuielilor suportate din cont propriu în legătură cu efectuarea acesteia, potrivit art. 51 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.	Nu se acceptă. A se vedea argumentările de la pct.8.

		Într-o altă ordine de idei, amintim că, la 10.07.2025 a fost adoptată în lectura a treia Legea pentru modificarea unor acte normative (numărul adoptat 191), iar potrivit acesteia, art. 15 din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, va stabili că: „raportul de expertiză judiciară, obiectele și materialele transmise pentru efectuarea expertizei judiciare se predau ordonatorului expertizei judiciare, în conformitate cu prevederile legislației.”. Drept urmare, după cum s-a menționat în avizul Ministerului Justiției nr. 04/1-6150 din 25.06.2025, repartizarea cheltuielilor pentru efectuarea expertizei, cât și a cheltuielilor pentru alte servicii prestate de instituțiile publice de expertiză judiciară nu poate fi obiectul Hotărârii Guvernului nr. 194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară, deoarece se atentează la normele primare consacrate în Legea nr. 68/2016.	
Ministerul Justiției (răspuns nr.04/1-8770 din 03.09.2025)		Cu referire la organizarea ședinței interinstituționale cu privire la luarea unei decizii comune în privința divergențelor conceptuale existente asupra proiectului hotărârii Guvernului privind modificarea anexei nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară (număr unic 445/MAI/2025), comunicăm că Ministerul Justiției își susține poziția enunțată în raportul de expertiză juridică nr. 04/1-7497 din 28.07.2025.	Nu se acceptă. A se vedea argumentările de la pct.8. Suplimentar, se menționează că la 5 septembrie curent s-a organizat ședința interinstituțională având ca obiect examinarea obiecțiilor înaintate în procesul de avizare/expertizare a proiectului de act normativ. În cadrul ședinței, reprezentanții instituțiilor participante au susținut continuarea promovării proiectului de hotărâre privind modificarea anexei nr.3 la Hotărârea Guvernului nr.194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară (procesul verbal al ședinței se anexează).

	Astfel, reiterăm că, repartizarea cheltuielilor pentru efectuarea expertizei, cât și a cheltuielilor pentru alte servicii prestate de instituțiile publice de expertiză judiciară nu poate fi obiectul Hotărârii Guvernului nr. 194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară, deoarece se atentează la normele primare consacrate în Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar. Adițional, comunicăm despre imposibilitatea participării reprezentantului Ministerului Justiției la ședința menționată.	
--	---	--

Ministru al afacerilor interne

Daniella MISAIL-NICHITIN